Estigo de politikoj pri publika sano

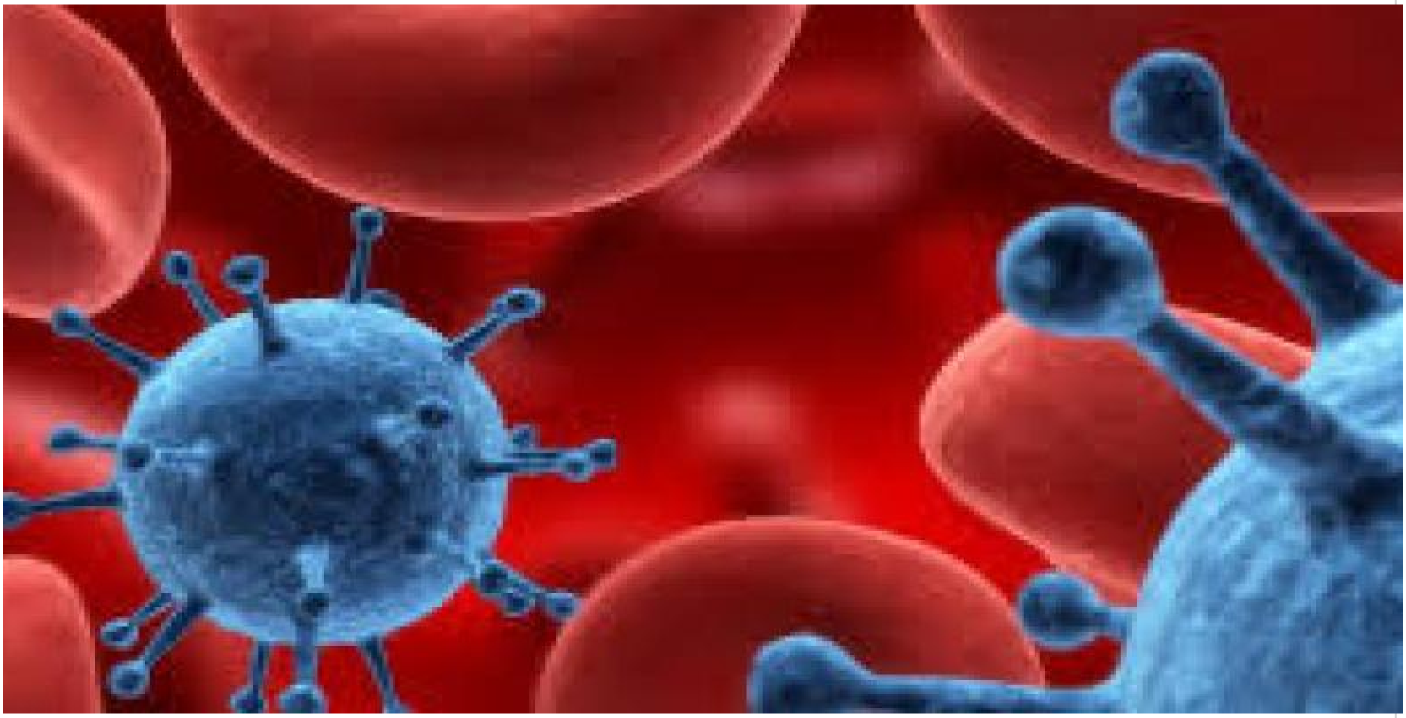

Post sinsekvaj mortigaj epidemioj, multaj landoj ekkonsciis pri tio, ke trakti sanitaran krizon kostas multe pli ol preventi ?in.

?olero, unu el la plej disvasti?intaj malsanoj, nin atentigis pri la a?aj kondi?oj sub kiuj plejparto de la homoj estis vivantaj kaj laborantaj. Iom post iom evidenti?is necesaj long-da?raj san-politikoj: anta?enigi higienajn rimedojn, efektivigi sanitarajn normojn kaj priesplori la ka?zojn de malsanoj kaj rimedojn por ilin eviti.

?ar malsano propagi?as trans landlimoj, kreskis internacia kunlaboro pri publika sano en la dua duono de la 19-a jarcento. Kiel sinsekvo de tio, venis serioj da konferencoj kaj pretigo de malneto de internaciaj konvencioj pri sano.

Por preventi la propagi?on de epidemioj, ?efe ?olero kaj pesto, krom la?eble limigi komercon kaj liberan cirkuladon de homoj, 12 e?ropaj landoj okazigis la unuan Internacian Konferencon pri Sano, en Parizo, en 1851, kio estigis la malneton de Internacia Konvencio pri Sano, akompanata de internaciaj reguloj pri pesto, flava febrokaj ?olero.

Kvankam similaj konferencoj okazis dum la sekvaj jaroj, ?is 1903 la Internacia Konvencio pri Sano ne estis alprenata. Nur en la dua duono de la 20-a jarcento, post la fino de la dua Mondmilito, la Monda Organizo pri Sano estis fondita.

Kvankam epidemioj estas ka?zitaj de cirkulado de mikroboj kaj virusoj, tio ne sufi?as por klarigi ?ion pri ili. Epidemioj ofte rezultas de krizo pri medio, man?a?o, migrado, sano, ekonomio a? politiko. Kutime epidemio nur pligravigas krizon, kiu komencis pli frue kaj estas ofte ka?zita de milito kaj malsato.

Anka? la nuna pandemio estas krizo ka?zita de nia viv-stilo. Scienca esploro montris, ke la ?efa ka?zo de KOVIM-19 estas sistema detruado de naturo, precipe pro amasbredado de brutoj kaj senarbarigo.

Pro disvasti?anta senarbarigo, lo?lokoj de bestoj estas detruitaj. Sekve bestoj devas foriri siajn naturajn mediojn kaj el ili mikrobo saltas de unu specio al aliaj. Tio klarigis la ekaperon de ebolo kaj Zika virusoj.

Epidemioj provas la homaron per kolektivaj dan?ero kaj funebro. Tamen, historio montras ke ?iuj epidemioj certe fini?os. Kaj eli?ante el ili la homaro povas sin reinventi kaj e? sin progresigi. La nuna pandemio, kiel ?iuj anta?aj, nin gvidas al mondo kie oni multe pli respektas medion kaj homan vivon.

El la angla esperantigis Gao Shuyuan (?inio)

Fonto: Unesko-kuriero: Ana Maria Carrillo el la Meksika universitato UNAM

---

https://www.radiohc.cu/eo/especiales/exclusivas/269352-estigo-de-politikoj-pri-publika-sano

Radio Habana Cuba